

Serwis Statystyczny za 2022 rok wielkość i struktura produkcji ryb łososiowatych w ujęciu ankiety SPRŁ

Ziemowit Pirtań, Anna Swacha – Polańska, Marta Walkusz

Oddajemy w Państwa ręce jedenaste opracowanie stanowiące prezentację wyników końcowych analizy danych z otrzymanych *Ankiety produkcyjnych sektora producentów ryb łososiowatych* za 2022 rok. Opracowanie zawiera pytania dotyczące wpływu sytuacji wojennej na nasz rynek, co jest ciekawą lekturą – zwłaszcza w kontekście planowanej na ten rok II transzy „pomocy wojennej”.

W tym roku odnotowaliśmy wpływ ankiet na podobnym poziomie co w latach poprzednich (55 ankiet). Ankiety ponownie trafiły do 107 podmiotów zajmujących się chowem i hodowlą ryb łososiowatych. Dziękujemy za kompletne wypełnienie ankiet wraz z danymi szczegółowymi - pełne dane obejmujące produkcję i sprzedaż zaraportowały 53 podmioty (łączny wolumen 11,918 tys. ton produkcji – **50,15%** w stosunku do całej produkcji netto). Dane te pozwalają na bardzo precyzyjną estymację danych odnoszących się do całej populacji (całego sektora). W tym miejscu tradycyjnie chcielibyśmy podziękować Tym z Państwa, którzy zdecydowali się kontynuować podjętą inicjatywę Serwisu Statystycznego. Natomiast niezdecydowanych po raz kolejny zachęcamy do wypełnienia ankiety w przyszłym roku, ponieważ mimo że ilość ankiet nie wpływa na możliwości analizy danych, to ich liczba przekłada się na jakość prezentowanych wyników. Przypominamy także, że coroczne i kompletne wypełnienie ankiety jest jednym z warunków otrzymania i utrzymania certyfikatu NASZ PSTRĄG.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba ankiet wysłanych	139	123	123	113	108	109	118	107	107	107	107
Liczba odpowiedzi	48	44	53	55	55	45	68	62	53	54	55
Ściągłość ankiet	35%	36%	43%	49%	51%	41,3%	57,6%	58%	49,5%	50,46%	51,40%

Tabela 1: Ściągłość ankiet Serwisu Statystycznego

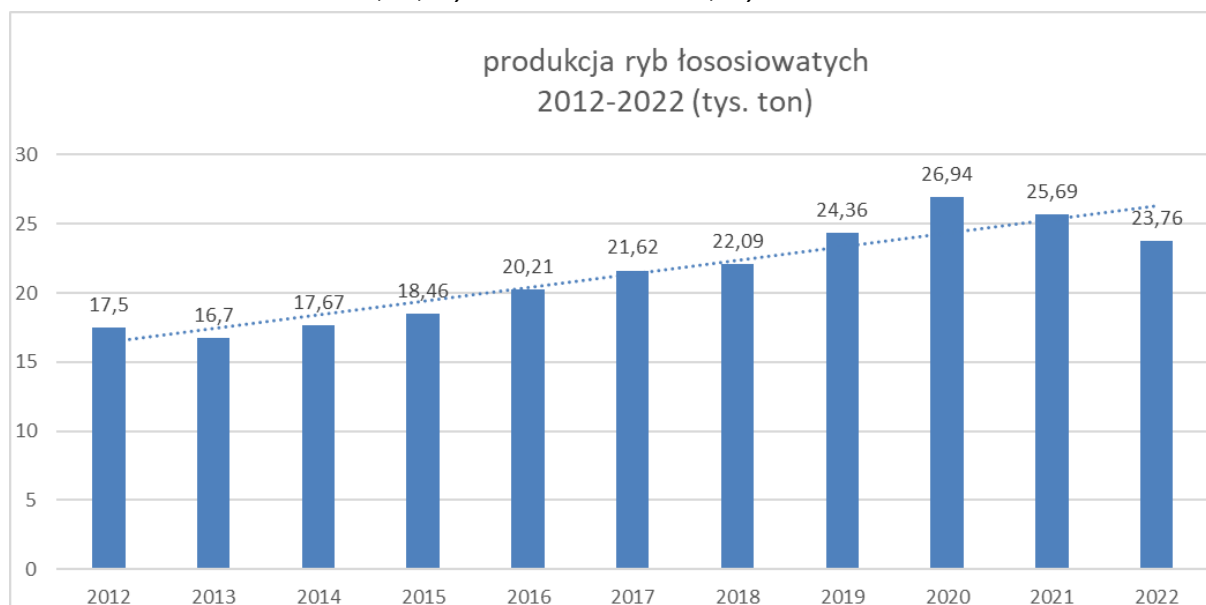
Wielkość produkcji ryb łososiowatych netto w 2022 r. Z całości zebranych ankiet (za 2022 rok) otrzymano **średnią wartość współczynnika przyrostowego na poziomie 1,11** (wobec: 1,12 za 2021 rok, 1,09 za 2020 rok, 1,08 za 2019 rok; 1,104 za 2018 rok; 1,125 za 2017 rok; 1,15 za 2016 rok; 1,16 za 2015 rok; 1,14 za 2014 rok; 1,16 za 2013 rok). **Sprzedaż pasz wśród największych dystrybutorów wyniosła 26 477 ton** (wobec: 30 091 t w 2021 roku; 29 068 t w 2020 roku; 26 500 t w 2019 roku; 24 715 t w 2018 r; 24 350 t w 2017 r; 23 200 t w 2016 r.; 21 247 t w 2015 roku; 20 613 t w 2014 roku; 19 378 t w 2013 roku) – dane te nie obejmują pasz pstrągowych sprzedanych producentom innych gatunków ryb oraz pasz sprzedanych największej hodowli łososia – która nie została objęta ankietą. Na dzień 1 stycznia 2022 roku suma stanów magazynowych pasz wynosiła wśród 50,15% populacji 1 247,80 ton – **2 488,14 ton** po zastosowaniu estymacji, zaś na 31 grudnia 2022 roku 1 296,64 ton – co daje **2 588,52 ton** po estymacji.

Wielkość sprzedaży pasz została skorygowana o oszacowane stany magazynowe z początku oraz końca okresu. Następnie tak określona wartość została podzielona przez średni FCR, **dając wielkość produkcji na poziomie 23,76 tys. ton (23 763 ton)**. Spadek produkcji jest notowany już drugi rok z rzędu, tym razem na poziomie znacznie bardziej istotnym niż w roku poprzednim (8% rok do roku i 11% od rekordowego roku 2020). Jest to niestety oczekiwany efekt kryzysu energetycznego i inflacyjnego, w parze z którym idzie trudna sytuacja na rynku konsumenckim.

Szacowana wielkość produkcji netto ryb łososiowatych w 2022 roku wyniosła:

23,76 tysiąca ton

Wobec: 25,69 tys. ton w 2021 roku; 26,94 tys. ton w 2020 roku; 24,36 tys. ton w 2019 roku; 22,09 tys. ton w 2018 roku, 21,62 tys. ton w 2017 roku, 20,21 tys. ton w 2016 roku, 18,46 tys. ton w 2015 roku, 17,67 tys. ton w 2014 roku, 16,7 tys. ton w 2013 roku i 17,5 tys. ton w 2012 roku

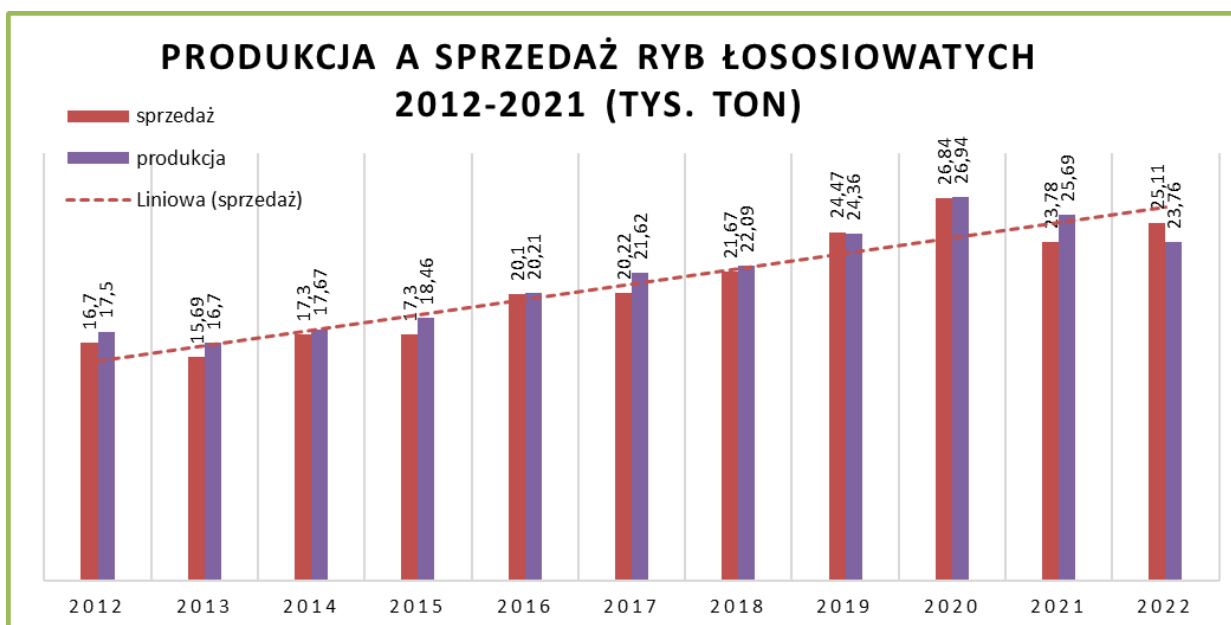
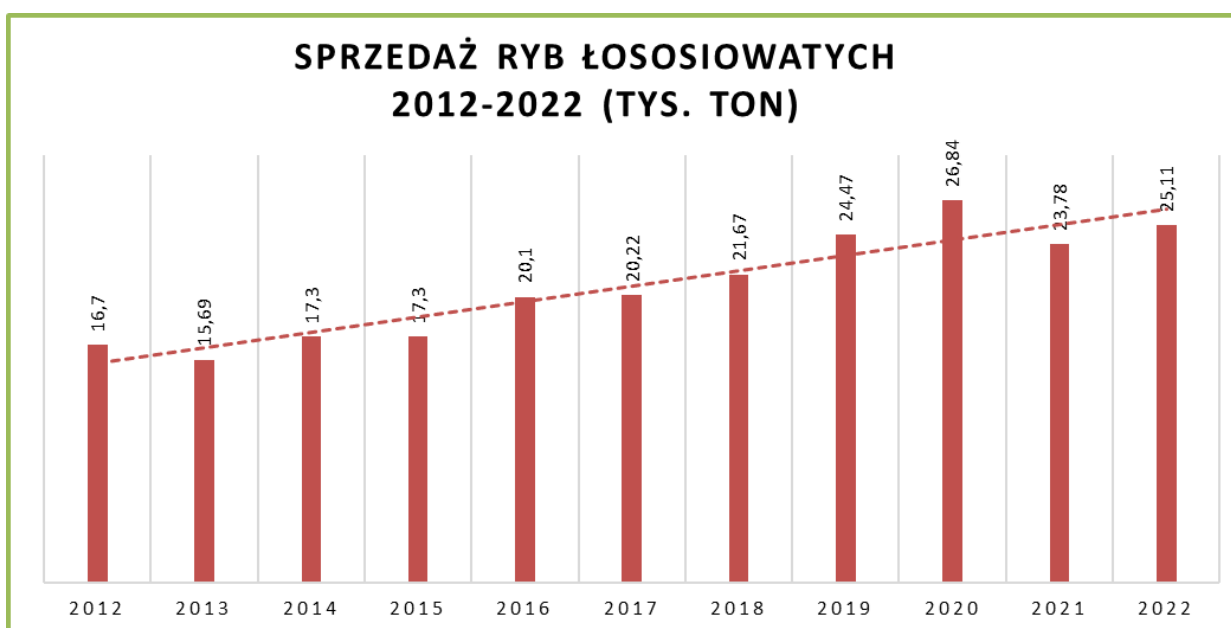
Analiza ryzyka błędu statystycznego wskazuje na większe prawdopodobieństwo niedoszacowania produkcji niż jej przeszacowania, na co wpływa kilka czynników:

- *brak danych o niewielkich zakupach pasz z pominięciem polskich dystrybutorów;*
- *raczej przeszacowany współczynnik przyrostowy (większość hodowców uwzględniła w nim straty);*
- *niewielki wpływ niedoszacowania lub przeszacowania stanów magazynowych na ogólny wynik produkcji (na poziomie 0,065%).*

Wielkość sprzedaży ryb łososiowatych w 2022 roku oszacowana została na podstawie relacji biomasy na początek okresu i koniec okresu (estymacja: 1 stycznia 2022 r. – 10 160 ton i 31 grudnia 2022 r. – 8 811 ton) do wielkości produkcji.

Przyjmując wielkość produkcji netto na poziomie 23,76 tys. ton oraz spadek biomasy o 1 349 ton, **wielkość sprzedaży ryb łososiowatych w 2022 roku należy oszacować na poziomie:**

25,11 tysiąca ton

Symulacja produkcji w 2023 roku. Współczynnik krotności biomasy początkowej wobec wielkości produkcji wyniósł 2,34 (wobec: 2,84 w 2021 roku; 2,56 w 2020 roku; 2,43 w 2019 roku; 2,53 w 2018 roku, 2,27 w 2017 roku, 1,92 w 2016 roku, 2,42 w 2015 roku, 2,32 w 2014 roku, 2,39 w 2013 roku i 2,28 w 2012 roku) – posłużył on każdorazowo do szacowania pewnego potencjału wzrostu produkcji maksymalnej w stosunku do biomasy startowej. Sezon 2021/2022 pokazał, że wzrost biomasy spowodowany brakiem zbytu (a nie chęcią zwiększania produkcji), prowadzi hodowców do decyzji o zmniejszeniu produkcji w kolejnym roku – stąd spadek produkcji w roku 2022. Szacowanie potencjału produkcji w kolejnym roku, oparto więc począwszy od tegorocznego raportu na wieloletniej średniej współczynnika krotności biomasy, a nie współczynnika z danego roku – jak czyniono dotychczas. Średni wskaźnik krotności biomasy za lata 2012-2022 wyniósł **2,39**. Ponieważ biomasa na koniec roku 2022 spadła do 8 811 ton, co było skutkiem zmniejszonej produkcji przy utrzymanym poziomie sprzedaży, założono, że w 2023 występować będzie umiarkowanie pozytywny trend wzrostowy na poziomie 5%.

oszacowana produkcja w 2021 roku	23 763 t
współczynnik krotności biomasy	2,39
estymowana wielkość biomasy na 1 stycznia 2023 roku	8 811 t
zakładany wzrost biomasy w 2023 roku	5 %
szacowana wielkość biomasy na 31 grudnia 2023 roku	9 251 t
szacowana maks. wielkość produkcji w 2023 roku	20 618 t

Oszacowana na 20,62 tys. ton wielkość produkcji w 2023 roku, zakłada przyjęcie średniego, wieloletniego wskaźnika krotności biomasy, który obrazuje statystyczną zdolność do powielania biomasy startowej. Taki pomysł na estymację możliwej w kolejnym roku produkcji opiera się na założeniu, że produkcja roczna jest wypadkową biomasy na starcie, jakości sezonu (pogoda, temperatury, występowanie chorób), oraz decyzji hodowców. Jak pokazała zeszłoroczna ankieta, mimo relatywnie wysokiej wartości biomasy na początku roku 2022 i potencjału produkcyjnego na poziomie 30 tys. ton zanotowaliśmy spadek produkcji. Była to świadoma decyzja hodowców, którzy w różny sposób ograniczyli produkcję – na co wpływ miały realia gospodarcze (niepewność, wysokie ceny pasz i energii, problemy ze zbytem – a zwłaszcza nieadekwatny wzrost cen pstrąga w stosunku do kosztów). Przyrost biomasy na koniec 2021 roku był zapewne również wynikiem mniejszej od spodziewanej sprzedaży – nie prowadził zatem do wzrostu produkcji. Sam wzrost biomasy jest więc tylko potencjałem wyjściowym do potencjału produkcji w kolejnym roku, ważna jest jednak także intencja hodowców – czy wzrost tejże wynika z chęci zwiększania produkcji czy też słabszej sprzedaży.

Estymowany w tych założeniach możliwy poziom produkcji w 2023 roku, jest także obciążony pewnym ryzykiem niedoszacowania. Spadek biomasy na koniec 2022 roku wskazuje, że przy nieco przystopowanej produkcji w 2022 roku, a jednocześnie podobnym co w ostatnich latach poziomie sprzedaży, biomasa spadła najprawdopodobniej nieco bardziej niż poziom optymalny – można zatem spodziewać się chęci „odrobienia” tego niedoboru w 2023 roku. Potencjał do wzrostu biomasy jest jednak mocno ograniczony – zwłaszcza, że cykl produkcyjny pstrąga znacznie przekracza okres jednego roku – zwiększone zakupy ikry czy małego narybku, nie przełożą się zatem na szybki przyrost biomasy w tym samym roku. Analizując najwyższy jak dotąd w historii Serwisu współczynnik krotności biomasy, można oszacować, że maksymalnie produkcja mogłaby osiągnąć 24,5 tys. ton – większa produkcja przy takiej biomacie startowej byłaby bardzo mało prawdopodobna. Obrazuje to fakt, że ewentualne odrobienie strat i przywrócenie maksymalnej produkcji – zanotowanej jak dotąd w roku 2020, wymaga co najmniej dwóch lat i może mieć miejsce dopiero w roku 2024.

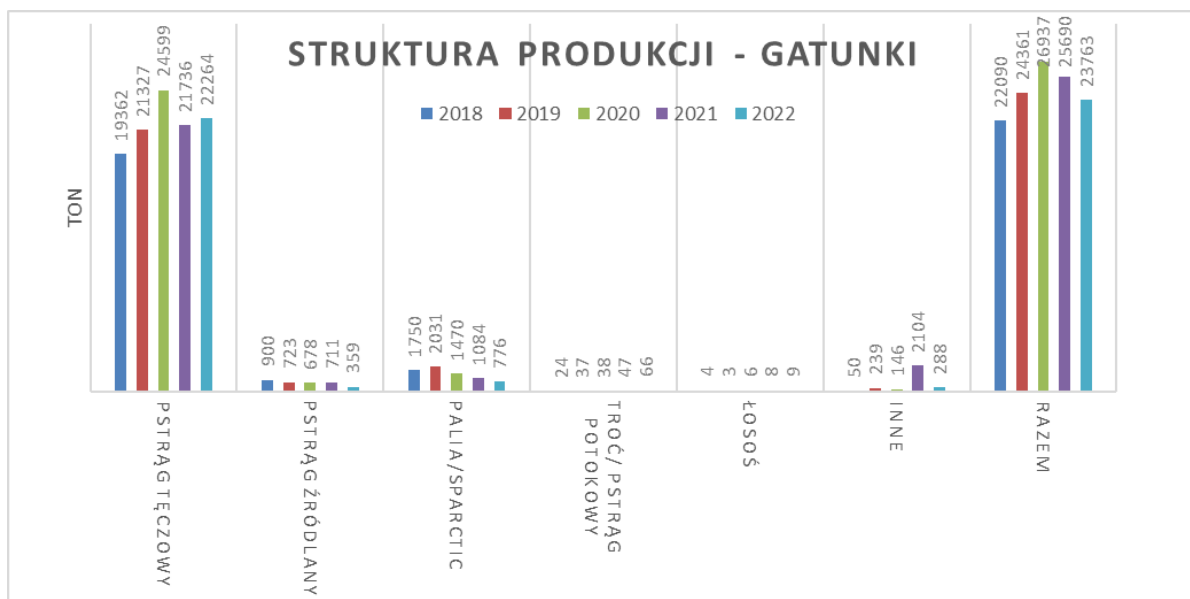
Struktura sprzedaży

Dzięki zmianom w zakresie Ankiety, które wprowadzone zostały począwszy od 2018 roku, możemy przedstawić Państwu także strukturę produkcji i sprzedaży dla poszczególnych gatunków oraz frakcji pstrąga tęczowego. Zmiany te podyktowane były przede wszystkim potrzebami wynikającymi z wymogów sprawozdawczych SPRŁ jako uznanej organizacji producentów, jednak możliwość ich prezentacji poprawi także jakość danych pod kątem ich analizy przez naszych Członków.

Struktura produkcji ryb łososiowatych w Polsce 2018 - 2022

(w tonach)

	2018	2019	2020	2021	2022	zmiana 2021/2022
Pstrąg tęczowy	19362	21327	24599	21736	22264	2,43%
Pstrąg źródlany	900	723	678	711	359	-49,46%
Palia/Sparctic	1750	2031	1470	1084	776	-28,44%
Troć/ pstrąg potokowy	24	37	38	47	66	42,34%
Łosoś	4	3	6	8	9	12,89%
Inne	50	239	146	2104	288	-86,29%
RAZEM	22090	24361	26937	25690	23763	-7,50%

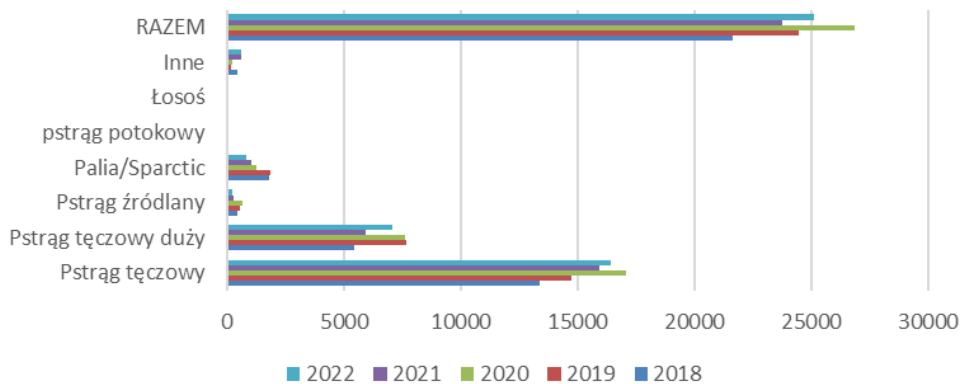

Struktura sprzedaży ryb łososiowatych w Polsce

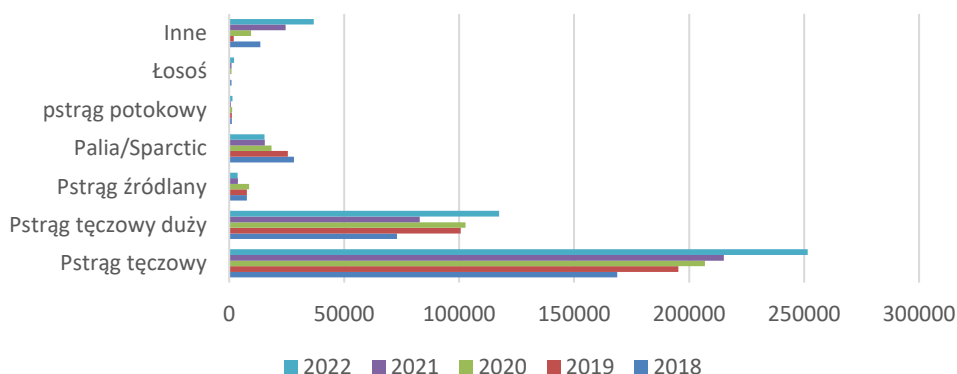
(w tonach)

		2018	2019	2020	2021	2022	zmiana
Pstrąg tęczowy (do 500 g)	Sprzedaż (t)	13402,00	14724,57	17097,21	15954,56	16403,38	2,81%
	Wartość (tys. zł)	168701,56	195333,20	206876,23	215125,07	251615,06	16,96%
	Średnia cena	12,59	13,27	12,10	13,48	15,34	13,76%
Pstrąg tęczowy duży (pow. 500g)	Sprzedaż (t)	5465,00	7655,27	7609,99	5918,37	7074,33	19,53%
	Wartość (tys. zł)	73017,61	100616,91	102810,94	82915,93	117377,62	41,56%
	Średnia cena	13,36	13,14	13,51	14,01	16,59	18,43%
Pstrąg źródlany	Sprzedaż (t)	460,00	571,51	636,86	248,93	196,07	-21,23%
	Wartość (tys. zł)	7626,34	7741,37	8674,06	3807,56	3680,36	-3,34%
	Średnia cena	16,58	13,55	13,62	15,30	18,77	22,72%
Palia/Sparctic	Sprzedaż (t)	1800,00	1876,46	1258,94	1028,13	817,55	-20,48%
	Wartość (tys. zł)	28170,51	25530,69	18380,53	15423,82	15383,85	-0,26%
	Średnia cena	15,65	13,61	14,60	15,00	18,82	25,43%
Troć/ pstrąg potokowy	Sprzedaż (t)	29,00	38,43	32,00	20,55	27,26	32,66%
	Wartość (tys. zł)	1148,83	1164,54	1242,24	718,55	1495,21	108,09%
	Średnia cena	39,61	30,30	38,82	34,97	54,85	56,86%
Łosoś	Sprzedaż (t)	61,00	3,26	6,00	5,76	8,77	52,28%
	Wartość (tys. zł)	1076,88	348,59	1078,62	961,17	2156,71	124,38%
	Średnia cena	17,65	107,07	179,77	166,83	245,82	47,35%
Inne	Sprzedaż (t)	453,00	172,01	203,00	603,71	582,63	-3,49%
	Wartość (tys. zł)	13508,38	2006,35	9478,07	24586,78	36721,26	49,35%
	Średnia cena	29,82	11,66	46,69	40,73	63,03	54,76%
RAZEM	Sprzedaż (t)	21670,00	24470,00	26844,00	23780,00	25110,00	5,59%
	Wartość (tys. zł)	293250,11	325000,29	348540,69	343538,89	428430,07	24,71%
	Średnia cena	13,53	13,28	12,98	14,45	17,06	18,11%

Struktura sprzedaży w tonach

Struktura sprzedaży w tys. zł.

Dane strukturalne

W Serwisie Statystycznym SPRŁ znalazły się także pytania dotyczące struktury obiektów i ich parametrów. Poza celami informacyjnymi, intencją tychże pytań było badanie efektywności produkcji w stosunku do zasobów oraz zmian, jakie będą dokonywały się w czasie (wraz z kolejnymi latami badania). Ponieważ dane przedstawione w poniższej analizie nie mają charakteru typowo ilościowego, nie ma możliwości ich estymacji dla całej populacji. Wszystkie przedstawione dane będą, więc dotyczyły tylko części branży – zgodnie z danymi zawartymi w 55 ankietach.

Recykulacja wód – 40% ankietowanych zadeklarowało wykorzystanie recykulacji, łącznie zawracane jest w ich przypadku około 18 m³/s (wobec: 44,4 % i 22 m³ w 2021 roku; 41,5% i 16,55 m³/s w 2020 roku; 43,53% i 9,2 m³/s w 2019; 35,3% i 12,2 m³/s w 2018 r.; 33% i 8,6 m³/s w 2017 r.; 34% i 7 m³/s w 2016 r.; 36% i 9 m³/s w 2015 roku, 40% i 8 m³/s w 2014 roku, 34% i 5,75 m³/s w 2013 roku oraz 25% i 4,89 m³/s w 2012 roku)

Woda dyspozycyjna – ankietowani dysponowali 33,06 m³/s wody (wobec: 33,90 m³/s w 2021 roku; 23,19 m³/s w 2020 r; 35,74 m³/s w 2019 r; 36,57 m³/s w 2018 r.; 30 m³/s w 2017 r.; 32,3 m³/s w 2016 roku, 33,6 m³/s w 2015 roku, 33,4 m³/s wody w 2014 roku, 31,6 m³/s wody w 2013 roku i 32 m³/s w 2012 roku)

Co dla całej populacji daje średnią produkcję

0,36 t z 1 l/s¹

(0,36 t z 1 l/s w 2021 roku; 0,46 z 1 l/s w 2020 r; 0,33 t z 1 l/s w 2019 r; 0,31 t z 1l/s w 2018 roku; 0,44 t z 1l/s w 2017 roku; 0,55 t z 1l/s w 2016 roku, 0,45 t z 1 l/s w 2015 roku, 0,45 t z 1 l/s w 2014, 0,43 t z 1 l/s 2013 roku oraz 0,57 t z 1 l/s w 2012 roku)

Stany niżowe wód – zadeklarowało 44,44% badanych - średnio 72% wody dyspozycyjnej (w roku 2021 – 44,44%; w 2020 – 50,90% i 74%; w 2019 – 56,50% i 76% wody; w 2018 - 38,24% badanych i 61% wody dyspozycyjnej; 2017 - 33% badanych i 90% wody dyspozycyjnej; w 2016 - 53% badanych i 77% wody dyspozycyjnej, w 2015 - 62% badanych - średnio 72% wody dyspozycyjnej, w 2014 stany niżowe zadeklarowało 55% ankietowanych – średnio 79% wody dyspozycyjnej, w 2013 stany niżowe zadeklarowała połowa ankietowanych – średnio 80% wody dyspozycyjnej, w 2012 stany niżowe zadeklarowało 52% ankietowanych - średnio 70% wody dyspozycyjnej).

Ilość obiektów – 55 ankietowanych podmiotów prowadziło działalność na 94 obiektach (w 2021 r. 54 podmioty / 93 obiekty; 2020 r. 53 podmioty / 96 obiektów; w 2019 roku 62 podmioty / 131 obiektów; w 2018 roku 68 podmiotów prowadziło działalność na 125 obiektach, w 2017 roku 45 podmiotów prowadziło działalność na 75 obiektach, w 2016 roku 55 podmiotów prowadziło działalność na 78 obiektach, w 2015 roku 55 podmiotów prowadzi działalność na 99 obiektach, w 2014 roku 53 podmioty prowadzą działalność na 95 obiektach, w 2013 roku 44 podmioty na 86 obiektach, w 2012 roku - 48 podmiotów na 81 obiektach), z czego:

- 32 podmioty zadeklarowały prowadzenie 45 obiektów tuczowo-narybkowych,
 - 33 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 48 obiektów tuczowo-narybkowych w 2021 roku
 - 31 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 48 obiektów tuczowo-narybkowych w 2020 roku
 - 40 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 59 obiektów tuczowo-narybkowych w 2019 roku
 - 50 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 70 obiektów tuczowo-narybkowych w 2018 roku
 - 34 podmioty zadeklarowały prowadzenie 47 obiektów tuczowo-narybkowych w 2017 roku
 - 40 podmioty zadeklarowały prowadzenie 56 obiektów tuczowo-narybkowych w 2016 roku
 - 38 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 55 obiektów tuczowo-narybkowych w 2015 roku
 - 38 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 52 obiektów tuczowo-narybkowych w 2014 roku
 - 31 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 46 obiektów tuczowo-narybkowych w 2013 roku
 - 36 podmiotów zadeklarowało prowadzenie 45 obiektów tuczowo-narybkowych w 2012 roku
- 13 podmiotów posiada 17 wylęgarni z podchowalnikami,
 - 13 podmiotów posiada 16 wylęgarni z podchowalnikami w 2021 roku
 - 15 podmiotów posiada 17 wylęgarni z podchowalnikami w 2020 roku
 - 19 podmiotów posiada 23 wylęgarni z podchowalnikami w 2019 roku
 - 21 podmiotów posiada 28 wylęgarni z podchowalnikami w 2018 roku
 - 11 podmiotów posiada 14 wylęgarni z podchowalnikami w 2017 roku
 - 18 podmiotów posiada 22 wylęgarni z podchowalnikami w 2016 roku

¹ Dopiero powyżej 1 tony z l/s obligatoryjne jest sporządzenie raportu wpływu na środowisko

17 podmiotów posiada 21 wylęgarni z podchowalnikami w 2015 roku
18 podmiotów posiada 22 wylęgarnie z podchowalnikami w 2014 roku
18 podmiotów posiada 22 wylęgarnie z podchowalnikami w 2013 roku
16 podmiotów posiada 16 wylęgarni z podchowalnikami w 2012 roku

- 25 podmiotów posiada 32 obiekty kompleksowe,
23 podmiotów posiada 27 obiektów kompleksowych w 2021 roku
27 podmiotów posiada 31 obiektów kompleksowych w 2020 roku
28 podmiotów posiada 49 obiektów kompleksowych w 2019 roku
24 podmiotów posiada 27 obiekty kompleksowe w 2018 roku
12 podmiotów posiada 14 obiekty kompleksowe w 2017 roku
20 podmiotów posiada 23 obiekty kompleksowe w 2016 roku
21 podmiotów posiada 23 obiekty kompleksowe w 2015 roku
18 podmiotów posiada 21 obiektów kompleksowych w 2014 roku
18 podmiotów posiada 22 obiekty kompleksowe w 2013 roku
16 podmiotów posiada 20 obiektów kompleksowych w 2012 roku

Powierzchnia i kubatura – badane podmioty gospodarują na około 39,12 ha powierzchni (44,23 ha w 2021 r.; 52,56 ha w 2020 r.; 43,06 ha w 2019; 43,84 ha w 2018 r.; 19,7 ha w 2017 r, 26,7 ha w 2016 roku, 27,5 ha w 2015 roku, 38,3 ha - w 2014 roku, 49,6 ha – w 2013 roku, 58 ha – w 2012 roku),

Posiadają one kubaturę 238,19 tys. m³ (255,98 tys. m³ w 2021 r.; 180,63 tys. m³ w 2020 r.; 277,16 tys. m³; 306,4 m³ w 2018 roku, 197,3 m³ w 2017 roku, 231,7 tys. m³ w 2016 roku, 238,4 tys. m³ w 2015 roku, 216,2 tys. m³ w 2014 roku, 196,6 tys. m³ w 2013 roku a 193 tys. m³ w 2012 roku) urządzeń (stawów, basenów, innych urządzeń) do chowu ryb,

Co dla całej populacji daje średnią produkcję

304,65 t z ha (wobec: 287,27 t z ha w 2021 roku; 270,78 t z ha w 2019 r; 259 t z ha w 2018 roku, 224 t z ha w 2017 roku, 143 t z ha w 2016 roku, 177 t z ha w 2015 roku, 143 t w 2014 roku, 92 t w 2013 roku i 68 t w 2012 rok

50,04 kg z 1 m³ (wobec: 49,64 kg z 1 m³ w 2021 roku; 42,07 kg z 1 m³; 37,02 kg z 1m³ w 2018 r, 32,9 kg z 1m³ w 2017 r, 25 kg z 1m³ w 2016 r; 31 kg z 1 m³ w 2015 roku, 37 kg w 2014 roku, 37 kg w 2013 roku i 30 kg w 2012 roku)

Produkcja na wylęgarniach – 32 podmioty zadeklarowały produkcję wylęgarni na 41,22 mln szt. narybku (37,24 mln szt. w 2021 r.; 37,92 mln szt. w 2020 r.; 44,6 mln szt. w 2019 roku, 40,9 mln szt. w 2018 roku, 26,2 mln szt. w 2017 roku, 30,66 mln szt. w 2016 roku, 37,7 mln szt. w 2015 roku, 34 mln szt. w 2014 roku, 37 mln szt. w 2013 roku i 26 mln szt. w 2012 roku), Średnia waga narybku opuszczającego podchowalnię to 7,74 g – daje to łączną produkcję 288,2 ton narybku (wobec: 7,59 g i 287,7 ton w 2020 r.; 7,13 g i 318 ton w 2019 roku, 5,08 i 128,2 t w 2018 r.; 4,95 g i 92,9 ton w 2016 roku, 3,12 g i 121,6 ton w 2015 roku, 3,32g i 112,9 ton w 2014 roku, 3,29g i 121,7 ton w 2013 roku oraz 3,87 g i 101 ton w 2012 roku).

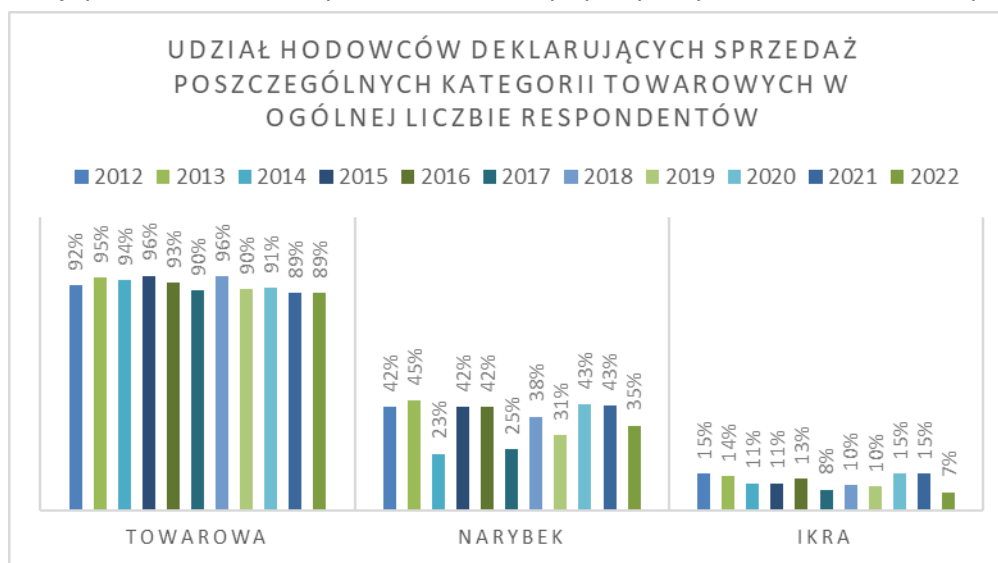
Własne stada tarłowe – 13 podmiotów zadeklarowało posiadanie własnych tarlaków – łącznie 42,82 ton, 29 tys. sztuk (297 i 133 tys. szt. w 2021 r.; 289 ton i 188 tys. szt. w 2020 r.; 203 tony i 181 tys. szt. w 2019 r., 196,85 ton i 163,55 tys. sztuk w 2018 r.; 236,7 ton i 285,9 tys. sztuk w 2017 roku, 246,2 tony i 260 tys. sztuk w 2016 roku, 194 tony i 394 tys. sztuk w 2015 roku, 167 ton i 137 tys. sztuk w 2014 roku, 193 tony i 147 tys. sztuk w 2013 roku oraz 158 ton i 185 tys. sztuk w 2013 roku).

Ikra zakupiona – 20 z ankietowanych podmiotów zadeklarowało zakup 37,4 mln szt. ikry zaoczkowanej (w 2021 roku 21 podmiotów 31,6 mln szt.; 2020 roku 27 podmiotów 39,46 mln; w 2019 roku 29 podmiotów – 33,80 mln, w 2018 roku 36 podmiotów – 62,72 mln w 2017 roku 19 podmiotów – 22,36 mln, w 2016 roku 27 podmiotów – 29,92 mln, w 2015 roku 31 podmiotów – 27 mln szt., w 2014 roku 24 podmioty - 31 mln szt., w 2013 roku 23 podmioty - 23 mln. szt. a w 2012 roku 20 podmiotów - 20 mln szt.).

Ikra pozyskana – 11 podmiotów zadeklarowało pozyskanie ponad 287 mln szt. ikry (w 2021 r 12 podmiotów 230 mln szt.; 2020 roku 12 podmiotów – 263 mln; w 2019 roku 13 podmiotów 350 mln, w 2018 r 15 podmiotów 90 mln; w 2017 11 podmiotów 247 mln; w 2016 14 podmiotów – 249 mln szt., w 2015 roku 14 podmiotów – 193 mln szt. Ikry, największy 130 mln sztuk, w 2014 roku 14 podmiotów – 198 mln. szt. ikry, największy 137 mln, w 2013 roku 14 podmiotów – 182 mln, największy 125 mln, w 2012 roku 14 podmiotów – 150 mln, największy 98 mln).

Dane rynkowe

Kolejnym obszarem badanym w Serwisie Statystycznym była struktura i rozkład sprzedaży:

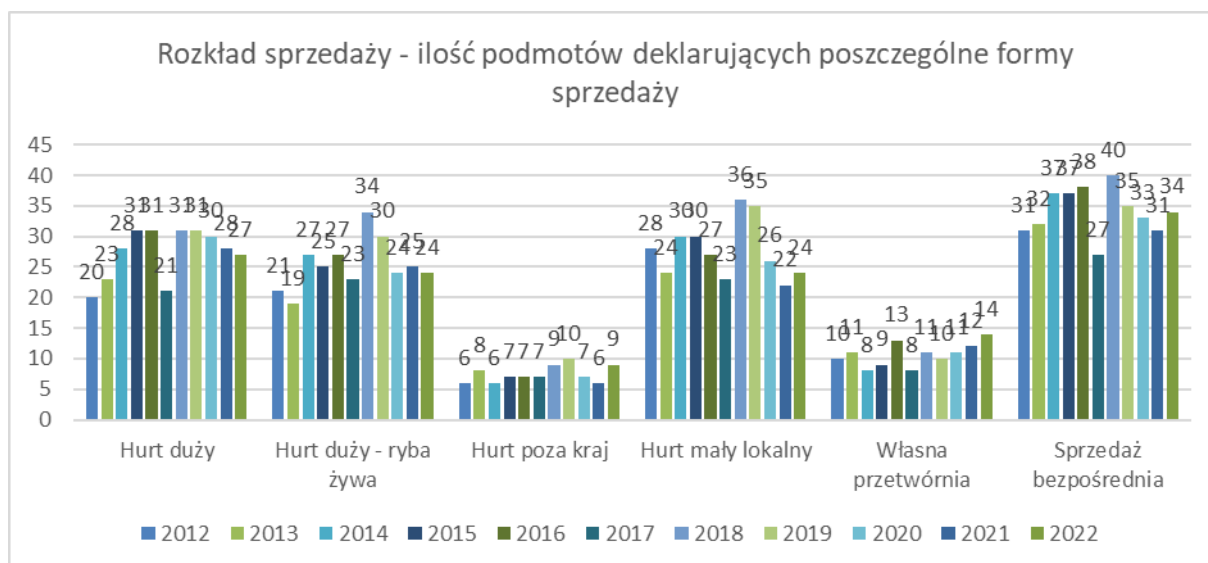
Wykres: Udział hodowców deklarujących sprzedaż poszczególnych kategorii towarowych w ogólnej liczbie respondentów (%)

89% respondentów zadeklarowało sprzedaż ryby towarowej, co jest naturalne biorąc pod uwagę, że jest to podstawowy towar na rynku. Spośród tych podmiotów dla 31 (56%) gospodarstw, przychody z tej kategorii dóbr stanowią 100% przychodów, a dla 15 (27%) ponad 75% przychodów. Oznacza to, że nadal głównym celem działania hodowli jest produkcja ryby handlowej – co jest bardzo stabilnym zjawiskiem od lat. W przedziale 25%-50% procent znalazło się w badaniu jedno gospodarstwo, a także jedno zadeklarowało przychody z ryby towarowej poniżej 25%.

Sprzedaż narybku zadeklarowało 34,5% podmiotów – nieco mniej niż w poprzednim roku. Z 19 podmiotów deklarujących produkcję narybku tylko 2 deklarują przychody z tej sprzedaży jako 100% swoich wpływów, 1 znajduje się w przedziale 25-75%, a 13 sprzedaje narybek w wolumenie do 25% swoich przychodów – co wskazuje na mechanizm, w którym narybek jest dodatkowym źródłem przychodów gospodarstwa towarowych, w przypadku wystąpienia jego nadmiaru.

Na niższym poziomie pozostaje ilość podmiotów deklarujących sprzedaż ikry - 7% (4 podmioty) ankietowanych sprzedaje ikrę zaoczkowaną, gdzie dla jednego podmiotu stanowi ona główne źródło przychodów (98%) - z pozostałych ankietowanych podmiotów wszystkie umiejscowiły tą kategorię produktu na poziomie od 0 do 25%.

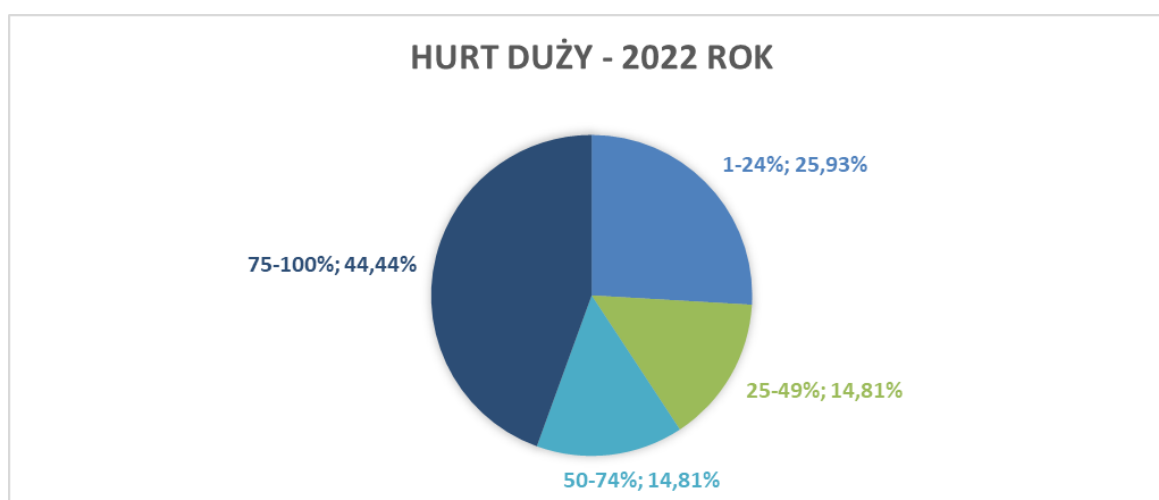
Elementem, który w obrębie populacji został dość dobrze zbadany, jest **struktura sprzedaży**. Spośród badanych podmiotów strukturę sprzedaży przedstawia poniższy wykres.

Wykres - Rozkład sprzedaży

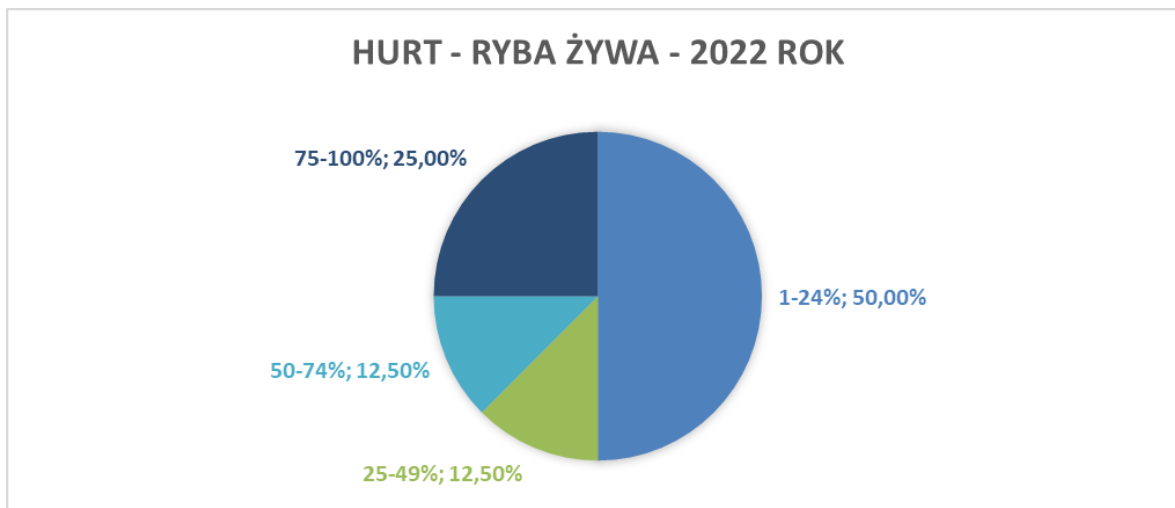
Rozkład sprzedaży jest podobny jak w latach poprzednich. Jedyną wyraźną tendencją to odbicie na rynku sprzedaży bezpośredniej i małego hurtu lokalnego – nie odrobiliśmy jeszcze poziomu, który swoje maksimum miał w latach 2018 - 2019, ale wzrost tych form sprzedaży mimo trudnego roku to dobry prognostyk.

Hurt duży (ryba świeża, przetwórnice) – chodzi o duże dostawy lub odbiory ryb świeżych, załadowanych lub w kaszy lodowej (poza transportem na żywo), przeznaczonych do przetwórstwa lub sprzedaży sieciowej, włącznie ze sprzedażą dla podmiotów zagranicznych mających zakłady na terenie kraju. Ponad 49% hodowców stosuje tą formę sprzedaży, w ten sposób sprzedając niemal połowę swojej produkcji.

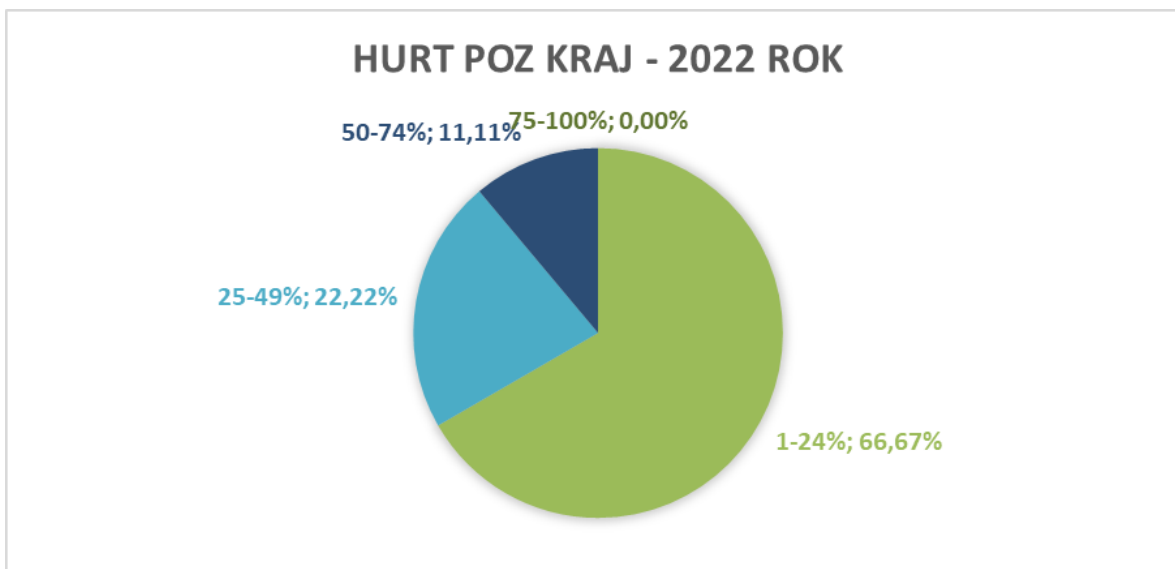
Wykres - Hurt duży. Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widełkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, 2 grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76% do 100%)

Hurt duży na żywo – ryba żywa (specjalistyczny transport na żywo) – chodzi o duże dostawy lub odbiory ryby żywej (specjalistyczny transport na żywo) dla/przez podmioty krajowe. Tą formę sprzedaży prowadzi 43,6% ankietowanych. Podmioty, które zadeklarowały wykorzystywanie tej metody w większości nie traktują jej priorytetowo, jest ona podstawową formą zbytu dla około 1/3 hodowców. Najwięcej hodowli deklaruje udział tej formy sprzedaży na poziomie do 25% przychodów – ta forma traktowana jest więc jako dodatkowa wobec głównych kanałów zbytu.

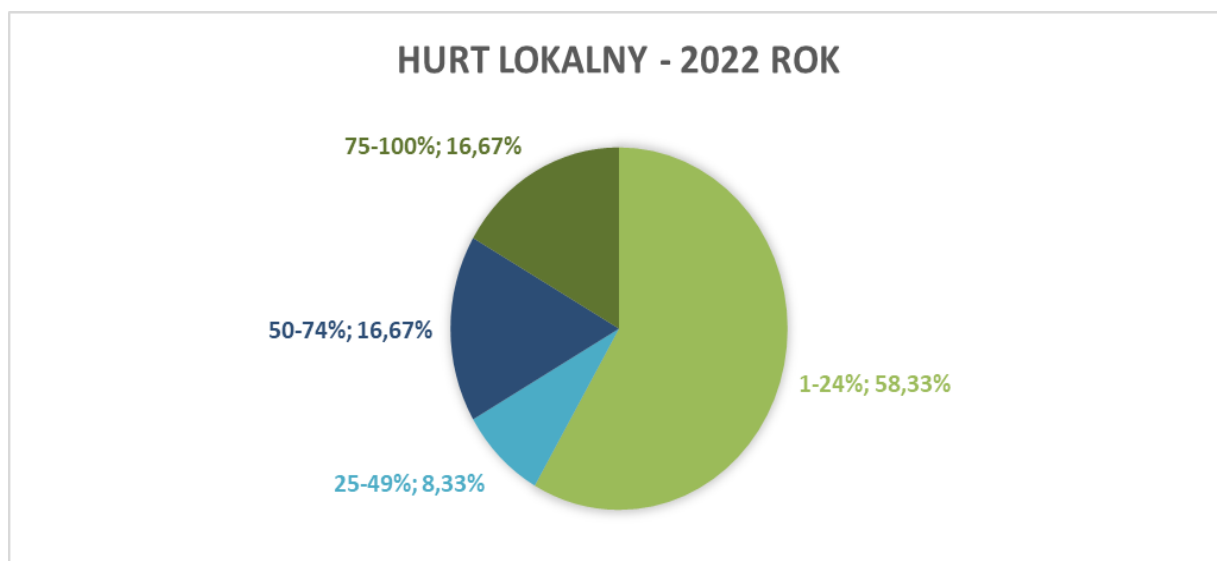
Wykres - Hurt duży (ryba żywa). Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widelkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76 % do 100%)

Hurt poza kraj (wszystkie formy, Unia Europejska i poza) – wszystkie formy sprzedaży hurtowej poza granice Polski (podmioty zagraniczne – UE i inne). Porównując rok do roku nadal sprzedaż na eksport bezpośredni wzrosła o ponad 5% – zadeklarowało ją obecnie 16,7% ankietowanych.

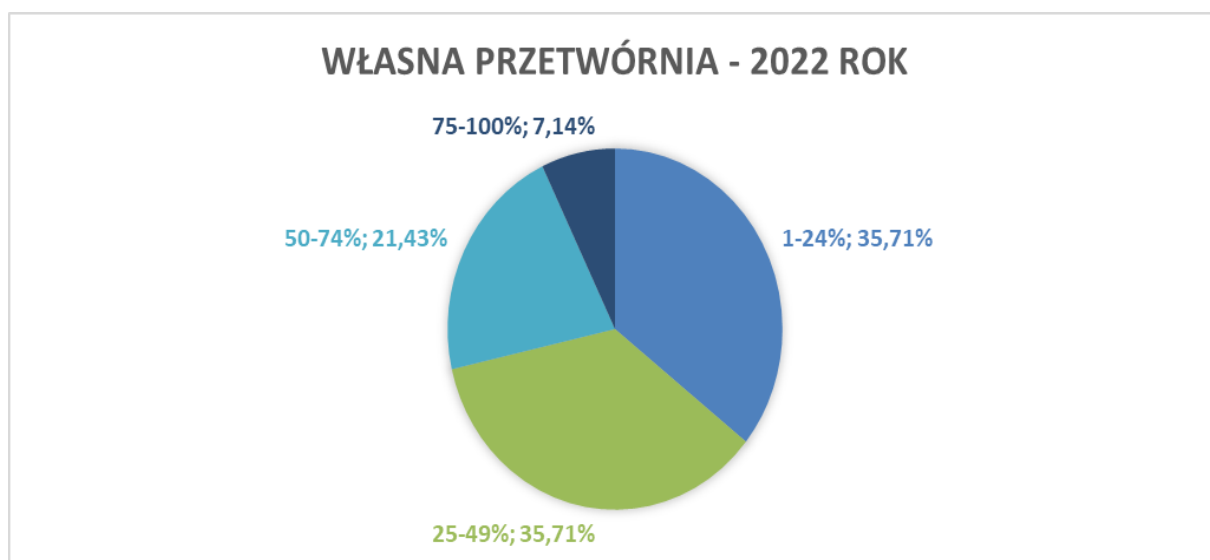
Wykres - Hurt poza kraj. Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widelkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, 2 grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76 % do 100%)

Hurt mały lokalny – sprzedaż na rynku lokalnym dla sklepów, hurtowni, gastronomii itp., nieujęta w pozostałych pozycjach sprzedaży hurtowej. Forma ta nadal pozostaje jedną z popularniejszych form dostarczania towaru na rynek – zadeklarowało ją 43,60 % ankietowanych. W porównaniu do poprzedniego okresu ta forma sprzedaży charakteryzuje się niewielkim wzrostem.

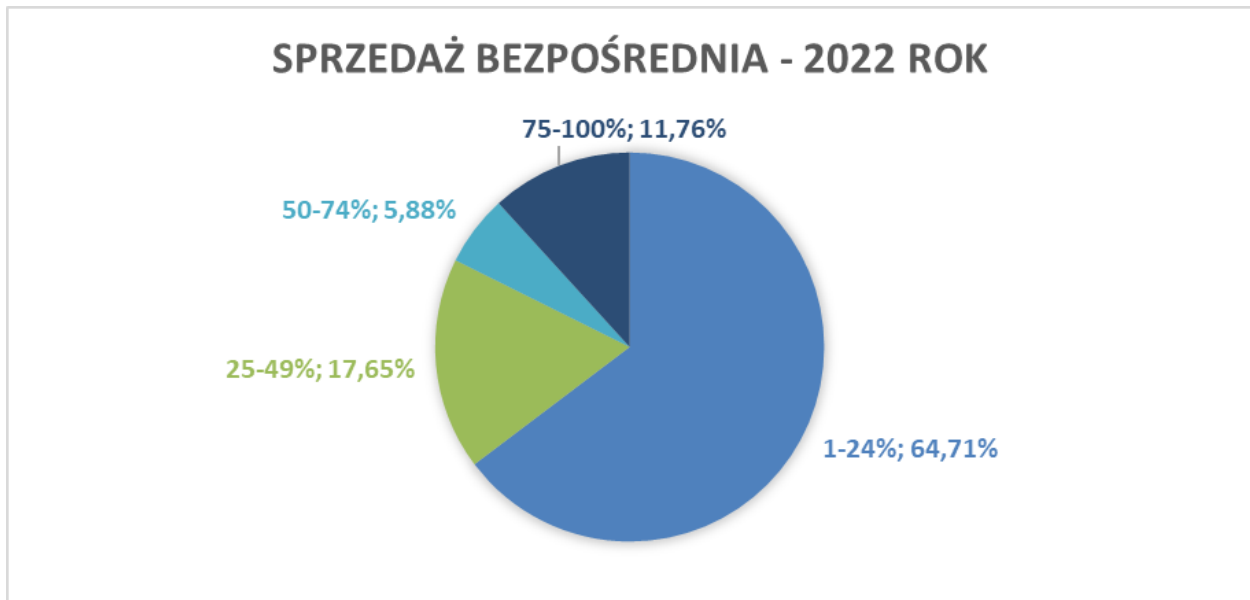
Wykres - Hurt *mały lokalny*. Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widełkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, 2 grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76 % do 100%)

Własna przetwórnia – sprzedaż produktów przetworzonych we własnych zakładach przetwórczych (lub MLO). Podobnie jak eksport jest to jedna z najmniej wykorzystywanych form sprzedaży – zadeklarowało ją 25,4% ankietowanych. Nie jest to również istotna forma sprzedaży, nadal ponad 70% podmiotów wprowadza na rynek w ten sposób poniżej 50% swojej produkcji.

Wykresy - *Własna przetwórnia*. Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widełkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, 2 grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76 % do 100%)

Sprzedaż bezpośrednia (detal, sprzedaż na grobli, łowisko) – sprzedaż ryb nieprzetworzonych lub wypatroszonych w ramach sprzedaży bezpośredniej we wszystkich formach detalicznych. Najpopularniejsza forma 62 % procent ankietowanych. Jednakże nie ma dużego udziału w sprzedaży indywidualnych hodowców choć tendencja jest rosnąca. Już 12 % z nich osiągało ponad 75% swoich przychodów przy wykorzystaniu tej formy sprzedaży, dla aż 65 % ta forma sprzedaży stanowi źródło mniej niż 25% przychodów.

Wykresy - Sprzedaż bezpośrednia. Procent podmiotów deklarujących formę sprzedaży w widelkach przychodowych (1 grupa od 0% do 24%, 2 grupa od 25% do 50%, 3 grupa od 51% do 75%, 4 grupa od 76 % do 100%)

Zatrudnienie

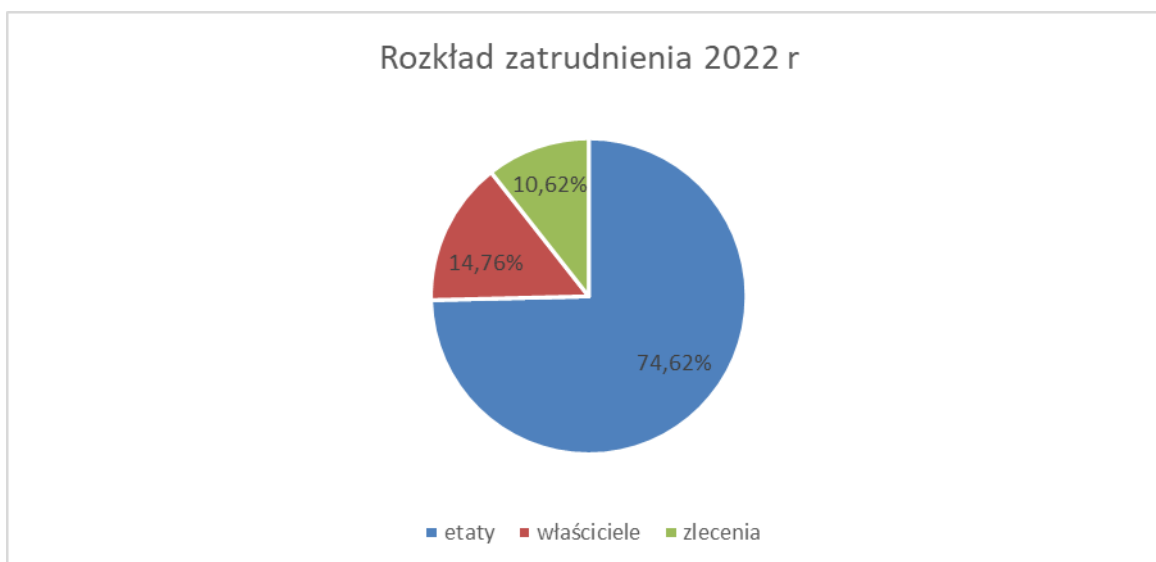
Ostatnim elementem jaki zazwyczaj podlegał badaniu była struktura zatrudnienia. Naturalnie z powodu obecnej ściągalności ankiet nie ma możliwości dokładnego oszacowania zatrudnienia przy produkcji – jedyną możliwością stanowi obliczenie prostego wskaźnika produkcji przypadającej na jednego zatrudnionego wśród podmiotów, które zadeklarowały produkcję i przeniesienia wskaźnika na całą produkcję.

Łączne zatrudnienie wśród badanych podmiotów i wskaźnik produkcyjny, kształtowało się w następujący sposób:

- a. Umowy o pracę - 444 etatów (437 w 2021 roku, 442 w 2020 roku, 468 etatów w 2019 roku, 496 w 2018 roku, 370 w 2017 roku, 444 w 2016 roku, 396 w 2015 roku, 394 w 2014 roku, 367 w 2013 roku, 344 w 2012 roku);
- b. Pracujący wspólnicy, właściciele i domownicy - 88 osób (94 osób w 2021 r, 136 osób w 2020 roku, 113 osób w 2019 roku, 120 w 2018 roku, 99 w 2017 roku, 116 w 2016 roku, 143 w 2015 roku, 123 w 2014 roku, 84 w 2013 roku, 90 w 2012 roku);
- c. Umowy cywilnoprawne – 63 umów (54 w 2021 roku, 52 w 2020 roku, 50 w 2019 roku, 58 w 2018 roku, 56 w 2017 roku, 83 w 2016 roku, 126 umów w 2015 roku, 134 umowy w 2014 roku, 97 w 2013 roku, 101 w 2012 roku)

Szacunkowe zatrudnienie dla całej branży wyliczone proporcjonalnie na podstawie wielkości produkcji:

Umowy o pracę	- 885 etatów
Pracujący wspólnicy, właściciele i domownicy	- 175 osób
Umowy cywilnoprawne	- 126 umów

Wykres - Zatrudnienie w 2022 roku - rozkład

ANKIETA „WOJENNA”

Zważywszy na szczególną sytuację w 2020 i 2021 roku jakiej doświadczyliśmy w związku z pandemią Sars-CoV-2, a także późniejszym wpływem działań wojennych na Ukrainie, zwróciliśmy się do Państwa z prośbą o wypełnienie Ankiety poszerzonej o spory zakres pytań dotyczących zaburzeń rynkowych. Z 55 ankiet zwróconych do SPRŁ w ramach naszego Serwisu, część „wojenną” wypełniło 46 ankietowanych, których reprezentatywność przeliczana na produkcję wyniosła 42%. Hodowcy, którzy wypełnili ankietę w tym zakresie, w 30 przypadkach uznali, że pandemia negatywnie wpłynęła na ich działalność (w ogólnym sensie) co stanowi:

65,22% ankietowanych (ucierpiało w wyniku działań wojennych i inflacji)

Kolejne pytania dotyczyły bardziej szczegółowych aspektów negatywnego wpływu sytuacji kryzysowej na poszczególne kwestie rynkowe i tak:

- **41,3% ankietowanych** uznało, że wojna negatywnie wpłynęła na ich produkcję z czego:
 - **39,13% respondentów** zmniejszyło produkcję profilaktycznie,
 - **32,61% respondentów** zmniejszyło produkcję z powodu zbyt niskich cen zbytu,
 - **26,00% respondentów** zmniejszyła produkcję z powodu braku zbytu i obaw o zbyt,
 - **15,20% respondentów** zmniejszyła produkcję z powodu braku miejsca wynikającego ze zbyt dużych obsad,
 - **30,4% respondentów** zmniejszyła produkcję przez konieczność przerwania lub ograniczenia karmienia,
 - **Przybliżona, szacowana wartość utraconej produkcji dla populacji to 1 471 ton (estymacja dla całej populacji 3 502 tony).**
- **65,20% ankietowanych** uznało, że wojna negatywnie wpłynęła na poziom cen, z czego:
 - **34,7% respondentów** odnotowało spadek średnich cen zbytu,
 - Ankietowani wskazali średnią cenę zbytu w **2022 roku na 15,51 zł/kg,**
 - Ankietowani wskazali, że najniższa miesięczna cena zbytu wyniosła **14,10 zł/kg**
 - Ankietowani wskazali, że najwyższa miesięczna cena zbytu wyniosła **17,90 zł/kg**
 - Ankietowani w badanej populacji wskazali, że szacunkowe straty przychodów z powodu konieczności **sprzedaży ryby po niższych cenach wyniosły 4,73 mln zł (estymacja dla całej populacji 11,26 mln zł).**
- **69,40% ankietowanych** uznało, że w związku z mniejszą produkcją lub mniejszymi przychodami zmniejszyła się ich struktura kosztów, z czego:
 - **w 10,86% przypadkach** koszty zmieniły się proporcjonalnie do niższej produkcji/sprzedaży
 - **w 6,5% przypadkach** koszty pozostały na podobnym poziomie mimo niższej produkcji/sprzedaży
 - **w 26,1% przypadkach** koszty wzrosły pomimo mniejszej produkcji/sprzedaży
 - **w 28,2% przypadkach** koszty zdecydowanie wzrosły pomimo mniejszej produkcji/sprzedaży
- **Ankietowani wskazali największe wzrosty kosztów w kategoriach:**
 - 84,78% wskazało energię,
 - 73,90% wskazało tlen,
 - 60,80% wskazało płace,

- 89,13% wskazało paszę (w tym koszty wynikające z wyższego współczynnika będącego skutkiem przerw w karmieniu),
- 13,04% wskazało leki/środki dezynfekcyjne,
- 2,2% wskazało serwis sprzętu,
- 2,2% wskazało naprawy.

Ankietowani wskazali szacunkowy wzrost kosztów i spadek przychodów w 2022 roku na średnim poziomie:

WZROST KOSZTÓW O +36,21%

SPADEK OBROTÓW O +3,09%

Ankietowani wskazali też średnie zaburzenia (spadki) sprzedaży w poszczególnych kanałach sprzedaży:

▪ Sprzedaż na żywo	22,00%
▪ Sprzedaż do dużych przetwórni	24,91%
▪ Sprzedaż do mniejszych przetwórni	20,25%
▪ Sprzedaż na eksport	34,00%
▪ Sprzedaż do HoReCa	27,00%
▪ Sprzedaż w detalu	22,14%
▪ Sprzedaż narybku	53,33%
▪ Sprzedaż ikry do konsumpcji	70,00%
▪ Sprzedaż ikry żywej	0 %

Tylko 10,86% ankietowanych wskazało nieplanowany wzrost biomasy, szacując go na 140 ton.

Na koniec poprosiliśmy o oszacowanie przez ankietowanych łącznych strat, jakie ponieśli w związku z pandemią oraz zawirowaniami rynkowymi wynikającymi z obostrzeń:

**Straty łączne dla badanej grupy wyniosły 20,91 mln zł
(kwota estymowana dla całej branży 49,79 mln zł)**

Podsumowanie

„Rok 2022 zapowiada się niestety jako jeszcze trudniejszy, na co wpływ ma przede wszystkim galopująca inflacja, która w strukturze kosztów gospodarstwa jest niestety kilkukrotnie wyższa od wskaźnika dla całego rynku”. Tym zdaniem zakończyliśmy podsumowanie zeszłorocznego Serwisu. Niestety słusznie. W 2022 roku zderzyliśmy się ze wzrostami cen praktycznie wszystkich czynników produkcji, które kilku lub kilkunastokrotnie przekraczały oficjalne poziomy inflacji. A cena zbytu? Ze statystyki wynika, że średnia cena zbytu dla wszystkich gatunków wzrosła o 18% przy czym dla pstrąga porcyjnego było to 14%. To znacznie mniej niż dynamika kosztów, a dodatkowo obserwujemy coraz większe problemy ze zbytem. Niekorzystną tendencję widać zwłaszcza w wojennej części ankiety, w której szacowany przez hodowców negatywny wpływ sytuacji okołowojennej i okołoinflacyjnej jest o kilkanaście do kilkudziesięciu procent istotniejszy niż w okresie pandemii. Czuć było to również na rynku. O ile zdjęcie lockdown'ów powodowało odbicie na rynku usług turystycznych i HoReCa, co wpływało na wyższy zbyt pstrąga i lepsze ceny, o tyle w 2022 roku zaczął się bardzo niepokojący trend rezygnacji wielu konsumentów z usług branży gastronomicznej, co uderza również w pstrąga. Niestety trend ten jest widoczny również w 2023 roku, a co gorsza narasta. Dotyka już nie tylko duże miasta, w których zamyka się 30-40% restauracji, ale także obszarów turystycznych zarówno nad Bałtykiem jak i w górach. To bardzo zły trend, bo choć wielu naszych rodaków spożywa ryby również w domach (znacznie chętniej niż konsumenci w krajach zachodnich), to jednak kurczący się rynek gastronomiczny to także większe zagrożenie wycofywania pstrąga z menu restauracji – jako dania relatywnie trudnego do przygotowania i drogiego.

Hodowcy zareagowali na trudną sytuację adekwatnie do realiów. Po znacznym wzroście biomasy na koniec 2021 roku – którą ocenialiśmy jako niezamierzoną, wynikającą z niższej od założonej sprzedaży, w 2022 roku widać wyraźne wyhamowanie produkcji, co przy podobnym poziomie sprzedaży zredukowało biomasę na koniec okresu. Oznacza to mniejszy potencjał produkcji w 2023 roku – co potwierdzają okresowe braki ryby handlowej począwszy od wiosny 2023 po okres letni, jednak nie przełożyło się to na mocny wzrost cen – obserwujemy go owszem, ale ważnym sprawdzianem jej stabilności będzie tegoroczna jesień, nie zapowiadająca się zbyt optymistycznie (mamy na myśli również zbyt, nie tylko 15 października). Życzymy sobie oczywiście, aby nasze obawy się nie potwierdziły, a jesień okazała się jednak okresem optymistycznym. Pod każdym względem...

Zespół Serwisu Statystycznego SPRŁ